

taimnésztrának is – addig, amíg bosszúja az Iphigeneiáért érzett gyászá és a Kasszandra miatti féltékenysége volna, nem pedig ürügy. De Szophoklész Elektrája mind a régi rémségekben **ártatlan** szenvedő; ennek a lánynak bosszúja nem ürügy, ez a leány csak felszabadítja magát. Új rémtett által, mert másként nem lehetséges. Ez a tragédiája.

S a Kar zárómondata nem hagy kétséget afelől, hogy az iszony-sorozatnak itt zárulnia kell.

De Szophoklész nem vigasztal. Nem teszi még azt sem, amit Euripidész szükségesnek érzett, hogy felvillantsa Elektra későbbi – harmonikus – sorsát: asszony lesz, s éppen a hű baráté, Püladészé. A fénycsóva, amit Szophoklész Elektrára vet, addig ragyog rajta, amíg ő a megalázott emberség megtestesítője, minden lehetséges – és elkerülhetetlen – érzelem és indulat magabasurítója és kiváltója.

A kétezeröttszáz éves európai színháztörténet jubileumán Kecskemét, amelyet hagyománya éppúgy, mint jelene a magyar művelődés tevékeny és jelentős városává avat, e minden korokon átsütő és orvosságát, a szeretetet követelő indulat és érzelmviharzással társul az ünneplőkhöz. Kísérje vállalkozását Szophoklész legfőbb ihletője: a sóvárgott és megvalósított összhang.

Devecseri János

AZ „ÉLEKTRA” EDDIGI MAGYAR ELŐADÁSAI ÉS CÍMSZEREPLŐI

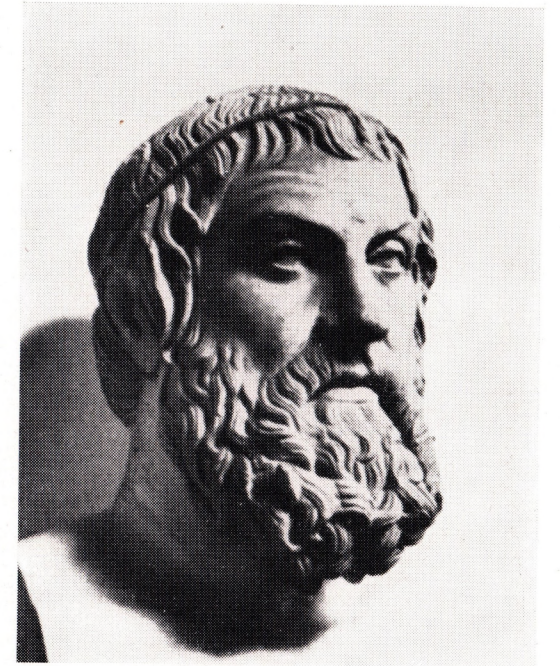
Nemzeti Színház

1890. december 30. Bemutató előadás	Jászai Mari
1910. december 17. Felújítás	Török Irma
1920. január 23. „	Paulay Erzsi
1924. október 27. „	Hettyei Aranka
1929. május 10. Új betanulás	„ „
1938. június 10. Felújítás	Tőkés Anna

66. 4231 BNYV Kecskemét – F. k.: Nádasdy Ferencné
Grafika: Gergely I.

SZOPHOKLÉSZ

ÉLEKTRA

ÉLEKTRA

Riadt és riasztó, riadalmas lélek Szophoklész Elektrája, a bosszúálló.

Csak határozott, csak buzdító, a bosszút saját kezével is végrehajtani kész, aki végül megelégszik azzal, s boldogan elégszik meg, hogy a számkivetett és visszatért fivér hajtja végre a fájdalmas – de elkerülhetetlen – ítéletet.

Lelkifurdalása nincs.

Miért is volna? Ő a lelki furdalás. Ő a vád.

Sok az igazsága az életnek; ő az **egyiket** képviseli. Határozottan, mereven, végletesen. Ezért félelmetes. Mert dönteni tud. Mert minden kibúvó évrre megvan szigorú válasza; mert minden megalkuvást megvet – joga van hozzá, ő sosem alkuszik – mert **csak** szenved. Félelmetes a váddá vált ember.

De szeretnivaló is. Mert látjuk útját, ami idáig vezetett. Mert vádoló eszmeként lép elénk, de szenvedő testéről szól a költő:

Ó jaj, galádul tönkretették termetét!

– mondatja Oresztésszel. Vert és éheztetett leány Elektra; nász helyett jutott részül az éhezés, anyai gyöngédség helyett az ütés, családi otthon helyett a gúny tövise. A bosszút az ő elmulasztott boldogsága, megalázott emberi méltósága követeli.

Amely tehát szintén jelen van.

Szophoklész bölcsen tudja: Agamemnonnal szemben Iphigeneiának volna joga vádra; és Klü-

RENDEZŐI GONDOLATOK

Megbízható források szerint hazánkban az „Elektra”-t vidéken csupán a két világháború között, Kolozsvárott játszották. Így a kecskeméti Szophoklész-bemutató nemcsak a 2500 éves európai színháztörténetnek, hanem a szocialista magyar színházkultúrának is ünnepe.

Az utóbbi évtizedben szerte a világon reneszánszát éli a görög dráma. Történik ez akkor, amikor a modern dráma már az abszurditás világáig jutott; az emberiség pedig a lét és a nemlét végső alternatívája közé szorult. A tudományos kutatások révén az Ember szinte már mindent megismert a Földön, a türelmetlen megismerés a környező világok titkait ostromolja, — de az Ember önmagát még mindig nem ismeri teljes valóságában. Szophoklész szerint

„Sok van, mi csodálatos,
De az embernél nincs semmi csodálatosabb...”

Ennek a gondolatnak a jegyében indulunk az emberi természet titkait kutatni a szenvedő Elektra világába. Ebben a világban gyűlölet, bosszúvágy, ármány és zsarnokság uralkodik. Elektra szembenéz ezzel a kegyetlen világgal, vállalja sorsát, amely annyi szenvedést jelent. De ilyen állhatatosan „szervenem annyi, mint diadalt aratni” (Babits); Argosban végül a béke és a rend napja ragyog fel.

Szeretnők elősegíteni, és megérni, hogy a gyűlölködésbe, elnyomásba, háborúba egyszer már belefáradó emberiség a mükénéi asszonyok záró kórusával együtt köszönthesse a megvalósult békét:

„Ó Atreus-sarj, mily kínokon át
Törtél nehezen a szabadsághoz,
Mely e tettel végre tiéd lett.”

Udvaros Béla

Szophoklész:

ÉLEKTRA

Tragédia 2 részben

Fordító: Devecseri Gábor Zeneszerző: Szöllősy András

Szereplők:

Nevelő	Gyulay Antal
Oresztész	Forró Pál
Püladész	Bokor László
Elektra	Dévay Camilla
Khrüszothemisz	Moór Marianne
Klütaimnézsza	Göndör Klára
Aigiszthosz	Jánoky Sándor Jászai-díjas
Karvezető	Mojzes Mária

Mükénéi asszonyok kara:

Faragó Sári	Fodor Zsóka
Fraknói Sári	Forgács Ildikó
Bende Ildikó	Szél Jolán
Zsigrai Annamária	Csajányi Johanna
Kurilla Zsuzsa	Végh Terézia

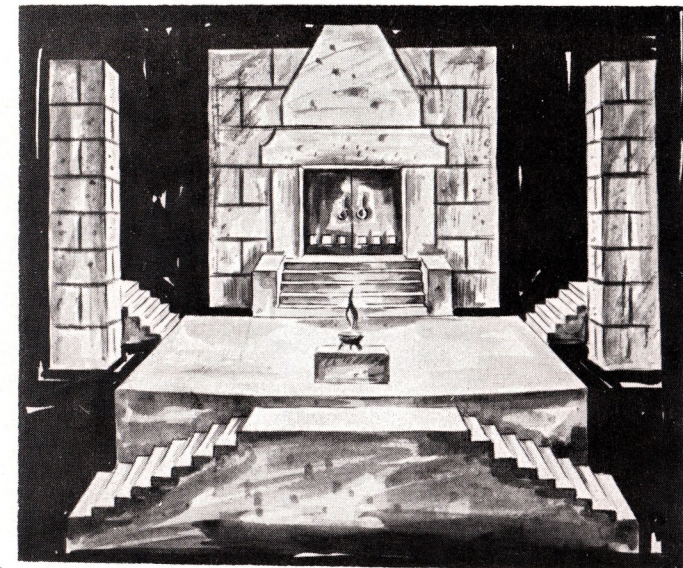
Kísérőzene hangfelvételtől a Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekara előadásában, Lehel György vezénytelével; közreműködik a Földényi kórus.

Díszlettervező: **Borcsa István**

Jelmeztervező: **Márton Aladár**

Rendező: **UDVAROS BÉLA**

BEMUTATÓ A KECSKEMÉTI
KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZBAN
1966. OKTÓBER 27

Az Elektra színpadra alkalmazásánál fontos szempont volt a görög drámák tömör, tömörszerű, egyszerűsége való törekvésének a figyelembevétele. A dráma szigorú szerkesztése szigorúan statikus díszletmegoldást, anyagában erősen rusztikus kivitelezést kívánt. A szimmetria a harmóniát és a kiegyensúlyozottságot követi, míg a centrális helyszín a centrális felépítettségű darab cselekvő színtere.

Bízom abban, hogy a darab színpad-szenikai megvalósítása a mű monumentalitását szolgálja.

Borcsa István